

James Strong i John McClintock

Pomoc w studiowaniu Biblii

*„Staraj się usilnie o to, abyś mógł stanąć przed Bogiem jako wypróbowany i nienaganny pracownik, który wyklada należycie słowo prawdy”
— 2 Tym. 2:15.*

Jednym z najcenniejszych narzędzi do studiowania Biblii jest konkordancja. To alfabetyczny spis słów występujących w danej książce lub zbiorze tekstów, zawierający kontekst każdego z ich wystąpień. Pierwsza konkordancja biblijna została opracowana dla łacińskiej Wulgaty w 1230 roku i stanowiła prosty alfabetyczny indeks głównych słów. W 1535 roku Thomas Gibson stworzył pierwszą angielską konkordancję, obejmującą jedynie Nowy Testament. W kolejnych latach pojawiły się inne, takie jak konkordancje Cruden’a czy Younga, jednak ich zakres był mniej rozległy – aż do wydania *Strong’s Exhaustive Concordance* [Wyczerpującej Konkordancji Biblii według Stronga].

James Strong, amerykański metodysta świecki (tj. osoba, która nie pełni formalnej funkcji duchownego – przyp. tłum.), pochodzenia angielskiego i holenderskiego, urodził się w Nowym Jorku 14 sierpnia 1822 roku. Jako młody człowiek pasjonował się medycyną i planował zostać lekarzem. Paradoksalnie, po ukończeniu studiów na Uniwersytecie Wesleyan w 1844 roku jako prymus (valedictorian), jego zdrowie znacznie się pogorszyło, co zmusiło go do porzucenia planów związanych z medycyną.

Następnie pełnił różne funkcje, w tym nauczyciela, burmistrza Long Island, zajmował kierownicze stanowiska w branży budowlanej i zarządzał linią kolejową Flushing Railroad. W wolnym czasie studiował literaturę biblijną na swojej macierzystej uczelni, która w 1858 roku nadała mu tytuł doktora teologii (Doctor of Divinity). Następnie został wykładowcą na Uniwersytecie Troy w stanie Nowy Jork.

Podczas swojego pobytu w Troy Strong stał się orędownikiem utworzenia szkoły, która formalnie kształcałaby metodystycznych duchownych, uznawanych przez wiele organizacji chrześcijańskich za słabo wyszkolonych i posiadających ograniczoną wiedzę teologiczną. W 1868 roku założył Metodystyczne Seminarium Teologiczne Drew w Madison w stanie New Jersey, gdzie przez około 25 lat pełnił funkcję wykładowcy. Współpracował tam z Johnem McClintockiem (patrz profil poniżej), innym pracownikiem Drew, i opub-

likował *Cyclopaedia of Biblical, Theological, and Ecclesiastical Literature* [Encyklopedia literatury biblijnej, teologicznej i kościelnej]. Publikacja ta szybko zdobyła uznanie w szerokim środowisku religijnym.

Pomimo utrzymujących się problemów zdrowotnych, Strong potrafił znaleźć siłę, by inspirować studentów wiedzą o Piśmie Świętym. Pracując nocami, ukończył znaczną część pracy nad obszerną konkordancją. Zamiast jedynie uporządkować słowa alfabetycznie, przypisał każdemu hebrajskiemu i greckiemu słowu występującemu w Biblii Króla Jakuba (KJV) osobny numer, włączając w to także te uznawane za mało istotne. Dołączył również transkrypcję fonetyczną, co ułatwiło poprawną wymowę, oraz definicje. Było to ogromne przedsięwzięcie, zważywszy na fakt, że wówczas nie istniały komputery, które mogłyby pomóc w posortowaniu 8 674 hebrajskich i 5 523 greckich rdzeni słownych

[1].

Nie opierając się na wcześniej wydanych konkordancjach, Strong samodzielnie wyszukiwał każde słowo bezpośrednio w Biblii. Cały projekt zajął mu i jego badaczom 35 lat, a dzieło zostało ostatecznie opublikowane w 1890 roku, co okazało się opatrnościowym wsparciem dla ruchu Prawdy Żniwa. Strong pragnął, aby jego konkordancja była zarówno dokładna, jak i łatwa w użyciu, trafiając do uczonych oraz osób świeckich. Po raz pierwszy studenci Biblii mogli z łatwością definiować i porównywać słowa, odnajdując wszystkie wersety, w których występuje ten sam rdzeń językowy.

Krytyka i inne dzieła

Dzieło Stronga spotkało się z krytyką ze strony uczonych, którzy podnosili zarzuty dotyczące braku formalnych kwalifikacji w zakresie języka hebrajskiego i greckiego. Mimo to jego praca była na tyle dokładna i kompleksowa, że kolejne wydania konkordancji ograniczały się głównie do uwzględniania nowych przekładów Biblii.

Strong opublikował również kilka mniejszych prac i był członkiem komisji tłumaczeniowej, która opracowała angielskie wersje Biblii znane jako English Revised Version (RV; 1881–1885) oraz American Standard Version (ASV) z 1901 roku.

Ta ostatnia komisja korzystała z konkordancji Stronga przy wprowadzaniu poprawek do Autoryzowanej Wersji Biblii (AV), takich jak:

- zamiana słowa „LORD” [PAN] na „Jehovah”

[Jahwe],

- „Godhead” [bóstwo] na „divinity” [boskość],
- „Hell” [piekło] i „bottomless pit” [otchłań bez dna] odpowiednio na „Hades” i „abyss” [czeluść].

Z powodu tych zmian konkordancja Stronga wciąż spotyka się z oporem ze strony wielu teologów trynitarnych oraz Kościoła katolickiego i anglikańskiego. Niemniej jednak warto zauważyć, że niektóre definicje Stronga są bardziej nacechowane teologicznie niż te zawarte w konkordancji Younga.

System numeracji Stronga odegrał kluczową rolę w rozwoju konkordancji w innych językach a także w kontynuacji tłumaczeń Biblii. Jego *Strong's Exhaustive Concordance of the Bible* stała się fundamentem dla internetowych konkordancji oraz elektronicznych wersji Biblii.

John McClintock (1814-1870)

John McClintock urodził się 27 października 1814 roku w Filadelfii, w stanie Pensylwania. Jego rodzice, John McClintock Senior i Martha McMackin, wyemigrowali ze Szkocji. Jako chłopiec pracował w księgarni swojego ojca. W wieku 16 lat opuścił rodzinę i przeprowadził się do Nowego Jorku, gdzie podjął pracę jako księgowy w Methodist Book Concern. Tam nawrócił się na metodyzm i rozpoczął studia teologiczne na Uniwersytecie Wesleyańskim w Connecticut. Podobnie jak James Strong, również on zmagał się z problemami zdrowotnymi.

John porzucił studia w pierwszym roku i wrócił do domu w Filadelfii. Rok później powrócił na Uniwersytet Pensylwanii, gdzie ukończył studia teologiczne w ciągu trzech lat, zdobywając w 1835 roku dyplom z wyróżnieniem magna cum laude. Przez krótki czas pełnił funkcję pastora metodystycznego w małym kościele w New Jersey, jednak musiał zrezygnować z powodu poważnych problemów z gardłem, które nękały go przez resztę życia.

W następnym roku objął stanowisko asystenta profesora matematyki w Dickson College w Carlisle w Pensylwanii. Pracował tam przez dwanaście lat, w których trakcie ożenił się i doczekał dwojga dzieci. W 1837 roku został profesorem matematyki, a trzy lata później także łaciny i greki. Kiedy tylko miał taką możliwość, publicznie wygłaszał przemówienia na temat Biblii, potępiając niewolnictwo oraz wojnę z Meksykiem. W 1847 roku został aresztowany pod zarzutem podżegania do zamieszek związanych z niewolnictwem. Choć uniewinniony, jego proces wzbudził szerokie zainteresowanie opinii publicznej. Po jeszcze jednym roku pracy w Dickson College John zrezygnował z posady, aby objąć stanowisko redaktora „Methodist Quarterly Re-

view” [„Metodystyczny Przegląd Kwartalny”], jednak nadal pełnił funkcję członka rady nadzorczej uczelni aż do 1859 roku.

Jako nowy redaktor, John wniósł do publikacji wysoki poziom intelektualny, szczególnie dzięki swoim esejom poświęconym twórczości francuskiego filozofa pozytywistycznego, Auguste'a Comte'a. Comte wierzył jedynie w to, co można było udowodnić za pomocą nauki. McClintock zgadzał się z naukowymi założeniami Comte'a, jednak uważał, że jego wąskie pojmowanie prawdy pozostawiało lukę, którą mogła wypełnić jedynie religia. Eseje McClintocka miały znaczący wpływ na Comte'a i aż do śmierci łączyła ich nieoczekiwana przyjaźń.

Po śmierci swojej pierwszej żony w 1850 roku John ponownie się ożenił i odrzucił propozycję objęcia stanowiska rektora Uniwersytetu Wesleyańskiego. Odmówił także podobnej oferty z Troy University, preferując pozostanie redaktorem Quarterly Review. Ostatecznie, w 1856 roku zrezygnował z tej funkcji i został pastorem Kościoła Metodystycznego św. Pawła w Nowym Jorku, wracając do swojej pierwszej miłości – głoszenia kazań. Po czterech latach przyjął stanowisko pastora Amerykańskiej Kaplicy w Paryżu, gdzie pracował do 1864 roku. Trzy lata później, na prośbę Daniela Drewa, założyciela Drew Theological Seminary, McClintock został rektorem tej uczelni, która później przekształciła się w Drew University w Madison w stanie New Jersey. John zaczął kłaść większy nacisk na teologię, przekazując uczelni wiele ze swoich dzieł. Opatrzność znów zadziałała.

McClintock przez wiele lat poświęcał znaczną część swojego czasu na studiowanie i tłumaczenie niemieckich dzieł teologicznych na język angielski, a także na pisanie podręczników do nauki łaciny i greki. Jego największe i najbardziej wpływowe dzieło rozpoczęło się jednak wraz z objęciem stanowiska rektora Uniwersytetu Drew, gdzie poznał Jamesa Stronga. Wspólnie, przy wsparciu 200 asystentów, współtworzyli *Cyclopaedia of Biblical, Theological, and Ecclesiastical Literature*, obecnie powszechnie znaną jako *McClintock and Strong*. John nie doczekał się ukończenia projektu – zmarł w 1870 roku, trzy lata po jego rozpoczęciu. Do tego czasu zdołano ukończyć jedynie cztery z planowanych dziesięciu tomów. James Strong dokończył pozostałe sześć tomów oraz dwa dodatkowe suplementy.

John McClintock prawdopodobnie zrobił więcej niż jakikolwiek inny metodysta, aby podnieść naukową pozycję Kościoła metodystycznego, który był w powojakach, nie cieszył się dużym szacunkiem wśród innych uznanych wyznań. Zaangażowanie w badania biblijne przyczyniło się do podniesienia intelektualnego poziomu kościoła i poszukiwaczy prawdy, w tym Charlesowi Taze Russellowi, który wkrótce po śmierci McClintocka

rozpoczął intensywną działalność pisarską.

^[1] Greckie słowa są ponumerowane od 1 do 5624, chociaż niektóre numery zostały pominięte z nieznanych przyczyn. Źródła obejmują: [https://en.wikipedia.org/wiki/John_McClintock_\(theologian\)](https://en.wikipedia.org/wiki/John_McClintock_(theologian)). Konkordancje biblijne: Crudena (1737), Younga (1879), Stronga (1890) oraz Bullingera (1895), która jest rzadko używana we współczesnych badaniach.